

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ

«Затверджую»

Проректор
з науково-методичної
і навчальної роботи

_____ О.Б. Жильцов

« _____ » _____ 20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕСТЕТИКА

для студентів денної форми навчання за всіма напрямками.

Інститут суспільства

2013-2014 навчальний рік

Робоча програма **Естетика** для студентів денної форми навчання за всіма напрямками.

Розробник: доктор філософських наук, професор кафедри філософії КУ імені Бориса Грінченка Ковальчук Наталія Дмитрівна.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри філософії
Протокол від « » _____ 2013 р. № ____

Завідувач
Кафедри філософії _____ Александрова О.С.

©Ковальчук Н.Д., 2013
©Київський університет імені
Бориса Грінченка, 2013

УДК 378.1(073)
ББК 74.580

Естетика: Робоча навчальна програма. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2011. – 25 с.

Укладач: Ковальчук Н.Д, доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії Київського університету імені Бориса Грінченка

Рецензенти:

Афанасьєв Ю.Л., доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри образотворчого мистецтва та дизайну Київського університету імені Бориса Грінченка

Нападиста В.Г., кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри етики, естетики і культурології Київського національного університету ім. Т. Шевченка

ББК 74.580
© КМПУ, 2011 р.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	5
Структура програми навчальної дисципліни.	
Опис предмета навчальної дисципліни	6
Тематичний план навчальної дисципліни	7
Програма курсу	
<i>Змістовий модуль I.</i>	8
<i>Змістовий модуль II.</i>	10
Плани семінарських занять	12
Завдання до самостійної роботи	15
Карта самостійної роботи студента	17
Система поточного і підсумкового контролю знань	18
Навчально-методична карта дисципліни	21
Рекомендована література	
Основна	22
Додаткова	23

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Сучасна освіта не може обмежуватися здобуттям лише суто фахових теоретичних та прикладних знань і навичок. Формуючи професіонала, університетська освітня система покликана водночас сприяти становленню інтелігентної, духовно цілісної особи. Тому важливою складовою освітньо-виховного комплексу мають бути дисципліни, які спрямовують студента до самостійного світоглядного розвитку. *Естетика* є людинознавчою філософською наукою, що інтерпретує ціннісне й творче самовизначення людини у світі.

Мета курсу «Естетика» – формування естетичної свідомості студентів; надання систематизованих знань, конструктивних і критичних навичок мислення щодо природи, критеріїв, форм та альтернатив ціннісного й творчого самовизначення людини у світі відповідно до уявлень про прекрасне і потворне.

Основними завданнями курсу є

- розглянути роль і місце естетики в системі гуманітарного знання;
- забезпечити міждисциплінарні зв'язки, зокрема, з філософією, історією філософії, історією, історією культури, історією світового та українського мистецтва, релігієзнавством, етикою;
- розкрити історичні закономірності розвитку загальноєвропейської та української естетичної думки;
- проаналізувати головні естетичні категорії – естетичне, прекрасне, потворне, трагічне, комічне та їх модифікації в процесі їх історичного становлення і розвитку;
- розглянути сучасні естетичні концепції, які пояснюють природу і сутність мистецтва та художньої творчості. В результаті вивчення даного курсу студент повинен

Студент повинен знати:

- специфіку головних етапів розвитку естетичної теорії в Європі та в Україні;
- базові поняття естетики;
- зміст головних категорій естетики;
- головні наукові концепції, які пояснюють природу та сутність мистецтва;
- загальні закони функціонування та розвитку мистецтва;
- **вміти:**
- застосовувати набуті теоретичні знання для аналізу артефактів та конкретних реалій буття українського національного мистецтва та

Студент повинен уміти:

- формувати власні естетичні почуття, естетичний смак;
- визначати дії з позицій добра і зла;
- розуміти значення об'єктивних і суб'єктивних тенденцій у формуванні гармонійного і прекрасного в житті, тобто враховувати взаємодію суспільного та індивідуального в цьому процесі;
- відрізняти та оцінювати місце етнічного, національного та загальнолюдського в мистецтві;

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Естетика досліджує закономірності людської діяльності, підпорядкованої плеканню тих цінностей, що виражаються основними естетичними поняттями. Сферою спеціального культивування естетичних цінностей, як відомо, є мистецтво, яке часто називають творчістю за законами краси. Мистецтво як особлива форма людської свідомості та духовної практики становить, поряд з естетичними категоріями, головний предмет естетики.

Курс	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідних ECTS: 2 Змістові модулі: 2 Загальний обсяг дисципліни (години): 72 Тижневих годин: 4	Для усіх напрямів підготовки Освітньо-кваліфікаційний рівень <i>бакалавр</i>	За вибором Рік підготовки: 3 Семестр: 5,6 Аудиторні заняття: 32 з них: лекції – 16 семінарські заняття – 36 індивідуальна робота – 8 Самостійна робота – 32 Модульний контроль – 4 вид контролю – <i>залік (ПМК)</i>

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин					
		аудиторних	лекцій	семінарських	індивідуальна робота	самостійна робота	модульний контроль
Змістовий модуль 1. Естетика як філософська наука							
1.	Предмет естетики в системі наукового знання	7	2		1	4	
2.	Основні етапи і напрями розвитку світової естетичної думки	7	4	2	1	4	
3.	Специфіка і структура естетичної свідомості. Естетична діяльність	5	2	2	1	4	
4.	Основні естетичні категорії	5	2	2	1	6	
<i>Модульний контроль</i>							2
Разом:		24	10	6	4	18	2
Змістовий модуль 2. Естетика як метатеорія мистецтва							
5.	Мистецтво як соціальний і культурний феномен Морфологія мистецтва	4	2	1	1	6	
6.	Історичні закономірності художнього розвитку	4	2	1	1	6	
7.	Мистецтво ХХ століття в контексті європейської естетики	8	2	4	2	6	
<i>Модульний контроль</i>							2
Разом:		16	6	6	4	18	2
Разом за навчальним планом: 72		32	16	12	8	36	4

ПРОГРАМА КУРСУ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Естетика як філософська наука

Тема 1. Предмет естетики в системі наукового знання

Проблема термінології. Походження поняття «естетика». Зародження і становлення естетичної думки. Естетика як філософська наука. Предмет науки естетики, його історична динаміка. Предметне поле сучасної естетики. Функції естетики. Методи естетичних досліджень. Естетика в структурі міжпредметних зв'язків. Інтеграція естетики з культурологією, соціологією, психологією. Зв'язок естетики із загально-світоглядною проблематикою.

Тема 2. Основні етапи і напрями розвитку світової естетичної думки.

Принципи і критерії періодизації естетики. Зародження естетичних уявлень. *Естетичні уявлення стародавнього світу*. Естетичні уявлення в культурі Стародавнього Єгипту, Месопотамії, Ірану, Палестини.

Космологічні засади естетичних уявлень *Стародавньої Греції* та їхнє відображення в мистецтві доби архаїки. Естетика класичної доби: космологічна естетика Піфагора, антропологічна естетика софістів і Сократа, ейдологічна естетика Платона. Аристотель як систематизатор античної естетики. Поняття мімесису та катарсису в естетиці Аристотеля. Естетика елліністичної доби.

Візантійська естетика. Поняття прекрасного у візантійській естетиці. Категорія світла та її зв'язок і ученням ісихазму. Колір як модифікація прекрасного. Теорія символів. Образ-символ-знак. Філософсько-естетичні засади іконописного мистецтва.

Естетика західноєвропейського середньовіччя. Роль християнства у формуванні естетики середньовіччя. Антична спадщина і середньовічна естетична думка. Теоцентричний характер середньовічної естетики. Специфіка трактування категорії прекрасного. Мистецтво як видимий образ невидимого світу. Алегоричний і символічний характер середньовічного мистецтва. Митець у розумінні середньовічної естетики. Романський та готичний стилі середньовічного мистецтва. Вплив естетики середньовіччя на подальший розвиток естетичної думки.

Естетика і мистецтво Відродження. Соціально-історичні та філософські основи естетики Відродження. Вплив гуманістичної ідеології і формування ренесансної естетики. Категорія прекрасного в естетиці Ренесансу. Мистецтво як найдосконаліший спосіб осягнення світу. Одиначне і загальне в художньому образі. Вплив мистецтва на формування суспільного ідеалу. Культ творчої особистості. Основні етапи розвитку ренесансного мистецтва.

Особливості естетики Північного Відродження. Готика та релігійне оновлення як джерело естетичних ідей. Образ "звичайної людини". Побутовий простір живописного мистецтва.

Естетика Нового часу. Бароко (відображення в естетиці бароко принципів ірраціоналістичної філософії та ідей емпіризму. Теорія афектів та її вплив на барокову естетику. Д.Маріно про митця і художню творчість. Значення метафори. Принцип гри у бароковому мистецтві). Класицизм (трактування категорії прекрасного в естетиці класицизму. Роль зразка і канону. Теорія "модусів" Н.Пуссена. Принцип "трьох єдностей" та розділення жанрів. "Поетичне мистецтво" Н.Буало про завдання мистецтва та специфіку художньої творчості. Мистецтво класицизму).

Естетика доби Просвітництва. Філософські основи просвітницької естетики. Становлення естетики як самостійної науки. Категорія прекрасного в естетиці Просвітництва. Трактат У.Хогарта "Аналіз краси". Г.Е.Лессінг про види мистецтва (трактат "Лаокоон, або Про межі живопису і поезії). Проблема художнього смаку в естетичній думці ХУІІІ ст. Аналіз природи і специфіки художньої творчості у трактаті Д.Дідро "Парадокс про актора". Просвітницька концепція людини як основа теорії естетичного виховання.

Німецька класична естетика. Вчення Канта про прекрасне. Творча особистість та художня творчість в естетиці І.Канта. Діалектичний аналіз природи та історичного розвитку мистецтва в естетичній теорії Г.Гегеля.

Основні тенденції некласичної естетики. Сучасні естетичні теорії. Становлення естетичної думки у вітчизняній культурі.

Тема 3. Специфіка і структура естетичної свідомості. Естетична діяльність.

Естетичне ставлення до дійсності. Поняття естетичної свідомості. Відмінність естетичної свідомості від інших форм духовного життя. Рівні функціонування естетичної свідомості: теоретичний і побутовий. Естетична потреба та її співвідношення з іншими сторонами естетичної свідомості. Розвиток естетичної потреби в онтогенезі. Естетичне почуття. Естетичний смак, критерії оцінки його розвинутості. Естетична інтуїція. Естетичний ідеал, його зв'язок з суспільним і моральними ідеалами людини і суспільства. Функції естетичного ідеалу. Естетичні погляди й естетична теорія як елементи естетичної свідомості. Особливості, мета та види естетичної діяльності, співвіднесеність її з іншими видами людської діяльності. Художня та естетична діяльність. Дизайн як вид естетичної діяльності.

Тема 4. Основні естетичні категорії.

Естетичне як метакатегорія естетики. Міфологічна, утилітарна, моральна форма естетичного. Естетичне і "надчуттєве". Аксіологічне трактування естетичного.

Історичні парадигми осягнення прекрасного (космоцентрична, природнича, формалістична, релігійна, суспільна, суб'єктивістська, діалектична). Онтологічна,

гносеологічна, феноменологічна сутність прекрасного. Прекрасне як загальнолюдська цінність. Прекрасне і національна культура.

Діалектика прекрасного і потворного. Зв'язок естетичних категорій прекрасного і потворного з етичними категоріями добра і зла.

Прекрасне і величне. Величне як джерело піднесеного. Історична динаміка уявлень про піднесене. Пафосність і монументальність як вияв піднесеного в мистецтві.

Піднесене та нице.

Категорія трагічного як відображення екзистенційних суперечностей людського буття. Діалектика трагічного та її відображення у аристотелівському вченні про катарсис. Проблема трагічного в естетиці екзистенціалізму (Ж.-П.Сартр, А.Камю). Трагічне в сучасному мистецтві.

Історична еволюція розуміння комічного («Поетика» Арістотеля, проблема комічного в середньовічній філософії; ренесансна теорія комічного; теорія «романтичної іронії»). Категорія комічного у філософії А.Бергсона. Комічне в теорії З.Фрейда. Філософія сміху М.Бахтіна. Комічне як засіб гармонізації буття. Комічне як вияв свободи і творчого потенціалу людини. Комічне в культурі постмодерної доби.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

Естетика як метатеорія мистецтва.

Тема 5. Мистецтво як соціальний і культурний феномен. Морфологія мистецтва.

Проблема походження мистецтва в світлі сучасної естетичної теорії. Процес автономізації мистецтва в культурі стародавнього світу.

Мистецтво як мімесис. Теорія мімесису у філософії Арістотеля. Проблема художнього відображення дійсності в естетиці Ренесансу. Трактат Д.Дідро "Парадокс про актора": правда життя і правда мистецтва. Сучасна естетика про міметичну природу мистецтва (М.Гайдеггер).

Мистецтво і гра: аналіз проблеми у філософії Геракліта, Платона, Ф.Шіллера, позитивістській філософії XIX ст. Аналіз ігрової природи мистецтва у праці Й.Гейзінги "Homo ludens".

Концепція аполлонівського і діонісійського в мистецтві як відображення діалектики хаосу і космосу (Ф.Ніцше). К.Г.Юнг та неофрейдистська інтерпретація ідеї аполлонівського і діонісійського в мистецтві.

Мистецтво як вияв діалектики загальнолюдського та національного. Традиція і новація в мистецтві. Мистецтво як поліфункціональна система. Функції мистецтва стосовно людини, суспільства, природи. Мистецтво як художня самосвідомість культури. Основні соціальні функції мистецтва у сучасному суспільстві.

Поняття виду мистецтва. Проблема класифікації. Загальна характеристика основних видів мистецтва (декоративно-прикладне мистецтво, література, живопис, графіка, скульптура, архітектура, музика, театр, кіномистецтво).

Елітарне та масове мистецтво. Актуальний вид мистецтва в історії світової культури.

Синтез мистецтв. Особливості синтетичних видів мистецтва.

Тема 6. Історичні закономірності художнього розвитку.

Художній розвиток суспільства. Художність як естетична категорія. Художній метод. Художній стиль: джерела формування і розвитку. Художній напрям. Художня течія. Свобода і детермінізм в мистецтві. Основні етапи розвитку мистецтва. Первісне мистецтво, його поліфункціональність. Мистецтво стародавнього світу. Мистецтво середньовіччя. Мистецтво Відродження. Мистецтво нового часу.

Тема 7. Мистецтво ХХ століття в контексті європейської естетики

Модернізм як художньо-естетична система. Срібний вік у Росії та кінець класичної європейської культури. Художні напрями та течії модернізму. Постмодернізм як естетичний феномен. Принципи мистецтва соціалістичного реалізму. Contemporary art.

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль I

Естетика як філософська наука

Семінар 1. Основні етапи становлення естетичної думки (2 год.)

План

1. *Естетика античності.*
2. *Естетика Середньовіччя і Відродження.*
3. *Нормативна естетика.*
4. *Естетика Просвітництва.*
5. *Естетичні теорії німецької класичної філософії (І.Кант, Г.В.Ф. Гегель).*
6. *Марксистська естетика. Немарксистська естетика XIX-XX ст.*

Література: [1-10; 12; 13; 22; 24; 35; 65].

Семінар 2. Структура естетичної свідомості (2 год.)

План

1. *Специфіка і структура естетичної свідомості.*
2. *Естетичне почуття.*
 - а) *Соціальний зміст естетичного почуття. Роль фізичних почуттів у виникненні та розвитку естетичного почуття.*
 - б) *Естетичне почуття як продукт інтелектуальної діяльності. Роль мистецтва у розвитку естетичного почуття.*
3. *Естетичний смак: виникнення і становлення категорії “естетичний смак”. Естетичний смак як теоретична проблема. Художній смак та його зв’язок з естетичним. Природа суперечок про смаки.*
4. *Естетичний ідеал. Природа естетичного ідеалу. Регулятивна функція естетичного ідеалу. Естетичний ідеал як зміст мистецтва. Ідеал як критерій естетичної оцінки.*

Література: [1-10; 23; 34, 41, 43, 54, 61, 67, 68, 83].

Семінар 3. Основні естетичні категорії (2 год).

План

- 1. Система категорій і понять естетики.*
- 2. Естетичне як мета категорія естетики.*
- 3. Сутність та зміст категорій “гармонія” і “міра”, “прекрасне” і “потворне”, “піднесене”, “героїчне”, “низьке”, “трагічне” і “комічне”.*
- 4. Методологічна роль категорій естетики в художній творчості.*

Література: [1-10; 23; 25; 43; 50].

Змістовий модуль II

Естетика як метатеорія мистецтва

Семінар 4. Мистецтво як соціальний і культурний феномен. Морфологія мистецтва (2 год).

План

- 1. Походження і соціальні функції мистецтва.*
- 2. Мистецтво як специфічна форма відображення дійсності. Художній образ.*
- 3. Зміст і форма у мистецтві.*
- 4. Види мистецтва.*

Література: [1-10; 18; 32, 35, 39, 64, 68, 74, 77, 80].

Семінар 5. Художня творчість як предмет естетичного аналізу (2 год.)

План

- 1. Поняття «творчість».*
- 2. Природа художнього таланту.*
- 3. Становлення і розвиток художніх здібностей людини (обдарованість, талант, геніальність).*
- 4. Специфіка творчого процесу в мистецтві.*

Література: [1, 6, 10, 14, 29,47, 52, 58, 59, 66,84].

Семінар 6. Основні напрями у мистецтві ХХ століття (2 год.)

План

1. *Мистецтво ХХ століття: сутність та нові якості.*
2. *Духовно-змістовний аналіз основних художніх напрямів у мистецтві ХХ століття.*

Література: [2, 6, 8, 11, 28, 36, 40, 48, 75, 81].

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль І.

Естетика як філософська наука

Тема 1. Предмет естетики в системі наукового знання.

1. Естетика в структурі міжпредметних зв'язків: естетика і мистецтвознавство.
2. Естетика і психологія.
3. Естетика і філософія.
4. Естетика і етика: проблема взаємозв'язку.

Тема 2. Основні етапи і напрями розвитку вітчизняної естетичної думки.

1. Українська естетична думка XVIII-XIX ст.
2. Естетика епохи «Срібного віку» (П.Флоренський, В.Розанов, поети-символісти А.Белій, О.Блок, В.Іванов).

Тема 3. Естетично-художня культура особистості у світлі цілісного духовного саморозвитку.

1. Зміст естетичної культури. Її місце в духовному розвитку особистості.
2. Естетичне виховання і самовиховання як шлях розвитку естетичної культури. Засоби і методи естетичного виховання.
3. Естетична культура та інтелект: завдання синтезу
4. Естетичні виміри кар'єрно-професійних цінностей.

Тема 4. Естетичні категорії і поняття: традиція та сучасний стан

1. Ідеал прекрасного у світлі духовного саморозвитку особи
2. Прекрасне і потворне: діалектика взаємозв'язку у житті й мистецтві
3. Нице і його зв'язок з моральними антицінностями
4. Природа трагічного та форми його мистецького освоєння
5. Життєво-творча снага гумору. Образи сміхової культури.

6. Владислав Татаркевич про основні поняття естетики (за працею “Історія шести понять”)

Змістовий модуль II

Естетика як метатеорія мистецтва

Тема 5. Мистецтво як соціальний і культурний феномен. Морфологія мистецтва.

1. Феномен мистецтва, його естетична природа та світоглядний потенціал.
2. Мистецтво та НТП.
3. Мистецтво і сучасність.
4. Роль мистецтва у формуванні людини.

Тема 6. Історичні закономірності художнього розвитку.

1. Феномен та основні етапи античного мистецтва.
2. Естетична виразність та світоглядний зміст середньовічного мистецтва. Мистецтво Візантії й Західної Європи.
3. Європейське мистецтво епохи Відродження та його всесвітньо-історичне значення.
4. Естетичні альтернативи класицизму і бароко. Феномен українського бароко.
5. Мистецькі стилі і напрями 19-го століття — реалізм, романтизм, імпресіонізм, символізм.

Тема 7. Мистецька практика ХХ ст.

1. Основні течії модерністського мистецтва: експресіонізм, кубізм, абстракціонізм, конструктивізм, футуризм, сюрреалізм.
2. Постмодернізм: новий погляд на художню творчість. Основні характеристики постмодерністської філософії і естетики: заперечення істини, текстуальність і текстоцентризм, інтертекстуальність.
3. Основні художні прийоми постмодернізму: цитатність, іронія, колаж, римейк, перформенс, кар навальність.

1. КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали (макс.)	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль I. Естетика як філософська наука			
Тема 1. Предмет естетики в системі наукового знання	Індивідуальне заняття	5	1-2
Тема 2. Основні етапи і напрями розвитку вітчизняної естетичної думки	Індивідуальне заняття	5	3
Тема 3. Естетично-художня культура особистості у світлі цілісного духовного саморозвитку	Індивідуальне заняття	5	3-4
Тема 4. Естетичні категорії і поняття: традиція та сучасний стан	Індивідуальне заняття	5	4
Змістовий модуль II. Естетика як метатеорія мистецтва			
Тема 5. Мистецтво як соціальний і культурний феномен. Морфологія мистецтва	Індивідуальне заняття	5	5
Тема 6. Історичні закономірності художнього розвитку	Індивідуальне заняття	5	5-6
Тема 7. Мистецька практика XX ст..	Індивідуальне заняття	5	6
Тема 7. Мистецька практика XX ст..	Індивідуальне заняття	5	7
<i>Разом: 36 год.</i>		<i>Разом: 40 балів</i>	

СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види й терміни контролю.

Розрахунок рейтингових балів

№ п/п	Вид діяльності	Макс. кількість балів за одиницю	Кількість одиниць	Кількість рейтингових балів
1.	Відвідування лекцій	1	8	8
2.	Відвідування семінарських занять	1	6	6
3.	Робота на семінарському занятті	10	6	60
4.	Виконання завдання для самостійної роботи	5	8	40
5.	Модульні контрольні роботи	25	2	50
Підсумковий рейтинговий бал				154

Коефіцієнт розрахунку: $154:100= 1,54$.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда.
- **Методи письмового контролю:** модульний письмовий контроль; підсумкове письмове тестування.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

**Розподіл балів, що присвоюються студентам упродовж вивчення
дисципліни «Етика спілкування та діловий етикет»**

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Уніфікована система оцінювання КМПУ (max-167)
1 – 34	«незадовільно» (з обов’язковим повторним курсом)	F	1-56
35 – 59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX	57-98
60-68	«достатньо»	E	99-113
69 – 74	«задовільно»	D	114-123
75 – 81	«добре»	C	124-135
82 - 89	«дуже добре»	B	136-147
90 – 100	«відмінно»	A	148-164

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за впевнене знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.

«незадовільно»	виставляється студентіві, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентіві, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт з використанням роздрукованих завдань. Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

І. Навчальні посібники:

1. *Борев Ю.* Естетика. – М., 1988.
2. *Бычков В.В.* Естетика. – М., 2004.
3. *Каган М.С.* Естетика как философская наука. – СПб., 2007.
4. *Камінський А.Г.* Основы эстетики. – Тернопіль, 2004.
5. *Кривцун О.А.* Естетика. – М., 1998.
6. *Левчук Л.Т.* Естетика. – К., 2006.
7. *Чичина Е.А.* Естетика. – Ростов-на-Дону, 1998.
8. *Эстетика* / Под ред. Лозового В.А. – Сумы, 1999.
9. *Эстетика* / Под ред. Радугина А.А. – М., 1998.
10. *Яковлев Е.Г.* Естетика. – М., 1999.

ІІ. Першоджерела, монографії, статті:

11. Антология французского сюрреализма.-М.,1994.
12. Аристотель. Поэтика. Риторика.- СПб.,2000.
13. Баумгартен А. Философские рассуждения. Эстетика (Фрагменты) // История эстетической мысли.- Т.2.- М.,1964.
14. Бахтин М.М. Творчество Франсуа Рабле и народная культура средневековья и Ренессанса.- М.,1965. . <http://ru.philosophy.kiev.ua/library/bahtin/rable.html>
15. Бахтин М.М. Эстетика словесного творчества.- М., 1986.
16. Бодрийяр Ж. Трансэстетическое.-Спб., 2000.
17. Борев Ю. Эстетика: в 2-х т. – Смолена 1997.
18. Борев Ю. Что такое искусство. М., 1989./А-58/.
19. Бранский В.П. Искусство и философия.: Калининград,1999.
20. Бычков В.В. Византийская эстетика: Теоретические проблемы.-М., 1977.
21. Бычков В.В. Малая история византийской эстетики.-К.,1991.
22. Віхи в історії античної естетики.-К.,1988.
23. Гадамер Г.Г. Актуальность прекрасного.- М.,1991.
24. Гегель Г. Эстетика : В 4-х т.- М.,1973.
25. Гильберт К., Кун Г. История эстетики.- М.,1999.
26. Гулыга А.В. Принципы эстетики. М., 1987 /А-58/.
27. Данте Алигьери. Божественная комедия.- М.,1986.
28. Дмитриева Н.А. Краткая история искусств.-М.,1986.
29. Еремеев А.Ф. Границы искусства. М., 1987 /А-57/.
30. Илларион Киевский. Слово о законе и благодати // Русская идея / Сост. М.А. Маслин.- М.,1992.
31. Ингарден Р. Исследования по эстетике.- М.,1962.
32. Искусство в мире духовной культуры. К., 1985 /А-58/.
33. История искусств стран Западной Европы от Возрождения до начала XX века.-М.,1995.
34. Иванов В.П. Практика та естетична свідомість.- К., 1971.
35. Каган М.С. Эстетика как философская наука.- Спб., 1997.
36. Камю А. Миф о Сизифе. Эссе об абсурде // Сумерки богов.- М.,1990.- С.222-318.
37. Кант И. Критика эстетической способности суждения // Кант И. Критика способности суждения.- Ч.1-М.-1994.
38. Кассирер Э. Сила метафоры // Терия метафоры.- М.,1990.- С.33-42.
39. Кривцун О.А. Психология искусства. Н., 2000.
40. Куликова И.С. Экспрессионизм в искусстве.-М., 1978.

41. Культура эпохи Возрождения и Реформация.-Л.,1981.
42. Культура и развитие человека. К., 1989.
43. Лосев А.Ф., Шестаков В.П. История эстетических категорий.- М.1965.
44. Лосев А.Ф. Эстетика Возрождения.- М.,1978.
45. Лотман Ю.М. Структура художественного текста.- М.,1970.
46. Мазепа В.І. Філософія мистецтва // Мазепа В.І. Культуроцентризм світогляду І. Франка.- К.,2004.
47. Маритен Ж. Ответственность художника // Самосознание европейской культуры XX века.- М.,1991.
48. Модернизм: анализ и критика основных направлений.-М.,1986.
49. Ницше Ф. Рождение трагедии из духа музыки // Ницше Ф. Сочинения: В 2-х т. Т.1.- М.,1990.
50. Ортега-и- Гассет Х. Эстетика. Философия. Культура.- М.,1991.
51. Панпурин В.А. Внутренний мир личности и искусство. Свердловск, 1990.
52. Психология художественного творчества: Хрестоматия - Мн.,1999.
53. Ренесанс. Барокко. Классицизм.-М.,1966.
54. Рытикова Л.А. Эстетическое сознание: сущность и специфика.- М., 1985.
55. Семашко О.М. Соціологія мистецтва.- К.,2004.
56. Татаркевич В. Історія шести понять.- К.,2001.
57. Українка Леся. Про мистецтво.- К.,1966.
58. Франко І. Краса і секрети творчості.- К.,1980.
59. Фрейд З. Художник и фантазирование.- М.,1995.
60. Художественная культура и эстетическое развитие личности. К., 1989.
61. Худушин Ф.С. Эстетический идеал.- М., 1985.
62. Шеллинг Ф.В. Философия искусства.- М.,1996.
63. Шефстбери. Эстетические опыты.- М.,1975.
64. Шульга Р.В. Искусство и ценностные ориентации личности. К., 1989.
65. Эстетика немецких романтиков.- М.,1987.
66. Юнг К. Психология и поэтическое творчество // Самосознание европейской культуры XX века.- М.,1991.
67. Яковлев Е.Г. Эстетический вкус как категория эстетики.- М., 1986.
68. Яструбова Н.А. Формирование эстетического идеала.- М., 1977.

Додаткова

69. Адорно Теодор, В. Избранное: Социология музыки: Пер. с нем. – М.– СПб.: Университетская книга, 1999. – 445 с. <http://ru.philosophy.kiev.ua/library/adorno/01.html>
70. Бальзак О. Про мистецтво. - К., 1981.
71. Барт Р. Избранные работы: Семиотика. Поэтика: Пер. с франц. – М.: Прогресс: Универс, 1994. – 615 с.
72. Бахтин М.М. Вопросы литературы и эстетики: Исследования разных лет. – М.: Худож. лит-ра, 1975. – 502 с.
73. Бергсон А. Творческая эволюция. - М., 1914.
74. Бойчук В. Думки про мистецтво // Живописна Україна. -1992. - № 1-2.
75. Давыдов Ю.Н. Эстетика нигилизма: (искусство и “Новые левые”).– М.: Искусство, 1975. – 271 с.
76. Іваньо І.В. Очерки развития эстетической мысли Украины. - М., 1981.
77. Іваньо І.В. Специфіка мистецтва. - К., 1970.
78. Канарский А.С. Диалектика эстетического процесса. – К., 1979.
79. Кроче Б. Эстетика как наука о выражении и как общая лингвистика. - М., 1920.

80. Мукаржовский Я. Исследования по эстетике и теории искусства: Пер. с чешского – М.: Искусство, 1994. – 606 с.
81. Ортега–и–Гассет Х. Дегуманизация искусства. – М.: Радуга, 1991.– 638 с.
<http://ru.philosophy.kiev.ua/library/ortega/dehume.html>
82. Потебня А.Д. Эстетика и поэтика. - М., 1976.
83. Сурьо Е. Эстетические ценности и деятельность // Философская и социологическая мысль. – 1992. - № 4.
84. Франко І.Я. Із секретів поетичної творчості. - К., 1969.
85. Фрейд З. Психолоаналіз. Релігія. Культура. - М., 1992.
86. Фуко М. Слова и вещи. - М., 1977.
87. Хейзинга Й. Осень средневековья. – М., 1988.
88. Хейзинга Йохан. Homo ludens. – М., 1992.
89. Шпенглер О. Закат Европы: Пер. с нем. – Новосибирск: Наука, 1993. – 584 с.
90. Юнг К. Г. Феномен духа в искусстве и науке. - М., 1992.

Робоча навчальна програма

ЕСТЕТИКА

Укладач: доктор філософських наук, професор кафедри філософії КУ імені Бориса Грінченка Ковальчук Наталія Дмитрівна.

Б 72 Естетика: Програма навчальної дисципліни / Укладач: Ковальчук Н. Д.,
К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2011. – 25 с.

Навчально-методична карта дисципліни “Естетика” для усіх спеціальностей

Разом: 72 год., лекції – 16 год., семінарські – 12 год., індивідуальна робота – 4 год.,
самостійна робота – 36 год. модульний контроль – 4 год.

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII
Модулі	Змістовий модуль I				Змістовий модуль II		
Назва модуля	Естетика як філософська наука				Естетика як метатеорія мистецтва		
Кількість балів за модуль	78 балів				76 балів		
Лекції	1	2-3	4	5	6	7	8
Теми лекцій	Предмет естетики в системі наукового знання	Основні етапи і напрями розвитку світової естетичної думки	Специфіка і структура естетичної свідомості. Естетична діяльність	Основні естетичні категорії	Мистецтво як соціальний і культурний феномен Морфологія мистецтва	Історичні закономірні ости художнього розвитку	Мистецтво XX століття в контексті європейської естетики
Бали за відв. лекцій	1	2	1	1	1	1	1
Семінари	1	2	3		4	5	6
Теми семінарських занять	Основні етапи і становлення естетичної думки	Структура естетичної свідомості	Основні естетичні категорії		Мистецтво як соціальний і культурний феномен Морфологія мистецтва	Художня творчість як предмет естетичного аналізу	Основні напрями у мистецтві XX століття
Бали за відв. семінар. зан.	1	1	1		1	1	1
Бали за семін. зан.	10	10	10		10	10	10
Бали за сам. роботу	5	5	5		5	5	5
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)				Модульна контрольна робота 2 (25 балів)		
Підсумковий контроль	ПМК (залік)						

